

Dosarul nr. 2ra-1634/20

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) E. Badan-Melnic
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) N. Budăi, V. Sîrbu, A. Malii

DECIZIE

25 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari

examinând recursurile declarate de Nicolae Bodean și de Ministerul Justiției,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae
Bodean împotriva Serviciului Vamal și Ministerului Justiției cu privire la încasarea
salariului și repararea prejudiciului moral,
împotriva deciziei din 11 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă:

La 25 mai 2018, Nicolae Bodean a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Serviciului Vamal, solicitând achitarea salariului mediu pentru perioada
16 decembrie 2009 – 8 mai 2018.

În motivarea acțiunii Nicolae Bodean a indicat că prin ordinul directorului
general al Serviciului Vamal din 15 decembrie 2009 a fost suspendat din funcție, în
conformitate cu prevederile art. 53 lit. c) din Legea cu privire la funcția publică și
statutul funcționarului public, având ca temei demersul Centrului pentru Combaterea
Crimelor Economice și Corupției nr. 04/5852 din 27 noiembrie 2009, care avea în
procedură cauza penală numărul 2008036486.

A menționat că dosarul penal intentat în privința sa în martie 2010 a fost
transmis în judecata, iar prin sentința din 25 iulie 2013 a Judecătoriei Botanica, mun.
Chișinău, cauza penală în privința sa a fost încetată pe motiv că există alte
circumstanțe care exclud pornirea urmăririi penale sau tragerea la răspundere penală.

Dosarul penal a fost de doua ori examinat la Curtea de Apel Chișinău și în
ambele cauze au fost pronunțate sentințe de condamnare. Deciziile Curții de Apel
Chișinău au fost casate de Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție.

Ultima decizie a Curții de Apel Chișinău din 26 aprilie 2016 a fost casată prin
decizia Curții Supreme de Justiție din 30 ianuarie 2018, pronunțată integral la 1
martie 2018, iar cauza penală intentată în privința sa a fost încetată pe motivul că

există circumstanțe care exclud pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Reclamantul a susținut că după ce a fost declarat vinovat prin decizia Curții de Apel Chișinău din 19 aprilie 2014, prin ordinul Serviciului Vamal nr. 1168-p din 22 august 2014, a fost eliberat din serviciu, însă, după o perioadă de 8 ani, printr-o decizie judecătorească irevocabilă, s-a constatat că tragerea sa la răspundere penală a fost ilegală.

La 26 martie 2018 s-a adresat cu cerere către Serviciul Vamal în vederea restabilirii în funcție și achitarea salariului mediu pentru perioada 16 decembrie 2009 până la ziua repunerii în funcție.

În legătură cu acest fapt, prin ordinul Serviciului Vamal nr. 346-p din 8 mai 2018, a fost restabilit în funcția de inspector superior Post Vamal Rezina pod, Biroul Vamal Centru, însă problema achitării salariului mediu nu a fost soluționată și nici nu i-au fost comunicate motivele nesoluționării ei.

Reclamantul a invocat că în toată această perioadă de 8 ani și 4 luni a fost lipsit de dreptul de a munci și de a se întreține material.

Consideră că suspendarea și eliberarea sa din funcție au fost ilegale, iar prin prisma art. 90 din Codul muncii beneficiază de dreptul de a fi despăgubit prin achitarea salariului mediu pentru toată această perioadă.

În cadrul ședinței de judecată din 26 februarie 2019, reclamantul Nicolae Bodean a depus cerere de modificare a acțiunii, prin care a solicitat atragerea în calitate de pârât a Ministerului Justiției, încasarea de la Bugetul de Stat prin intermediul Ministerului Justiției a despăgubirii pentru prejudiciul moral în sumă de 100 000 lei și încasarea de la Serviciul Vamal și de la Bugetul de Stat prin intermediul Ministerului Justiției a despăgubirii pentru prejudiciul material în mărimea salariului pe care l-ar fi primit în perioada 16 decembrie 2009 – 8 mai 2018.

În drept, acțiunea a fost întemeiată în baza prevederilor art. 90 din Codul muncii, art. 2, 3, 6, 10 și 11 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 și art. 1398, 1405, 1422 și 1423 din Codul civil.

Prin hotărârea din 14 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea înaintată de Nicolae Bodean împotriva Serviciului Vamal și Ministerului Justiției cu privire la încasarea salariului și repararea prejudiciului moral.

S-a încasat din Bugetul de Stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Nicolae Bodean, suma de 50 000 lei în contul reparării prejudiciului moral.

În rest acțiunea reclamantului s-a respins ca neîntemeiată.

La 22 noiembrie 2019, reprezentantul apelantului Bodean Nicolae, avocatul Ciubuc Grigore a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului și casarea hotărârii.

La 6 decembrie 2019, apelantul Bodean Nicolae a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului și casarea hotărârii.

La 13 decembrie 2019, Ministerul Justiției a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii și pronunțarea unei hotărâri noi prin care să fie respinsă integral acțiunea.

Prin decizia din 11 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins cererile de apel depuse de reprezentantul apelantului Nicolae Bodean, avocatul Ciubuc Grigore, de către apelantul Nicolae Bodean și de către Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 14 noiembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

La 25 septembrie 2020, Nicolae Bodean a declarat recurs împotriva deciziei din 11 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi prin care să fie admisă integral cererea de chemare în judecată.

În motivarea recursului, cu referire la prevederile art. 432 alin. (2) lit. a) și c) din Codul de procedură civilă, recurentul a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Consideră că instanțele de judecată corect au ajuns la concluzia că beneficiază de dreptul de a fi despăgubit în legătură cu atragerea ilegală la răspundere penală, dar eronat au admis doar parțial pretențiile înaintate.

Astfel, a indicat că referitor la capătul de cerere privind repararea prejudiciului material, instanțele în mod eronat au concluzionat că reclamantul nu a înaintat careva pretenții de ordin material față de organul care reprezintă statul în instanțele de judecată, și anume față de Ministerul Justiției.

Or, cerința privind încasarea despăgubirii pentru prejudiciul material în mărimea salariului pe care l-ar fi primit în perioada 16 decembrie 2009 – 8 mai 2018, a fost înaintată atât împotriva Serviciului Vamal cât și a Ministerului Justiției, ca reprezentant al statului în astfel de categorii de cauze.

Referitor la capătul de cerere privind despăgubirea morală, consideră că mărimea prejudiciului moral invocat în cererea de chemare în judecată corespunde suferințelor suportate și urmează a fi încasat integral.

La 5 octombrie 2020, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 11 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, în partea în care a fost admisă acțiunea, cu emiterea unei hotărâri noi în această parte, prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

Motivele recursului declarat de Ministerul Justiției se rezumă la faptul că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat norma de drept material care reglementează speța în cauză.

Consideră că reclamantul nu a prezentat probe, iar constatările instanței în acest sens sunt bazate pe declarațiile din ședința de judecată.

La fel a menționat că instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

A invocat că instanța de judecată la stabilirea sumei prejudiciului moral în cuantum de 50 000 lei nu a aplicat corect criteriile de stabilire a prejudiciului moral pentru o urmărire penală.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia din 11 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată participanților la proces la 30 iulie 2020 (vol. II, f.d. 22).

Recurentul Nicolae Bodean în cererea de recurs a menționat că a recepționat decizia recurată la 18 august 2020.

Iar, Ministerul Justiției la 5 august 2020, fapt confirmat prin copia scrisorii de însoțire anexată la cererea de recurs (vol. II, f.d. 38).

Din aceste considerente, Colegiul constată că recursurile au fost declarate de Nicolae Bodean și Ministerul Justiției în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 17 octombrie 2020 în adresa intimaților a fost expediată copia recursurilor declarate cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Însă, intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință.

Prin încheierea din 18 noiembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Nicolae Bodean și Ministerul Justiției au fost considerate admisibile.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând materialele cauzei, în raport cu argumentele invocate în recursuri, Colegiul consideră că acestea urmează a fi admise, cu casarea integrală a deciziei din 11 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din considerentele ce succed.

Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei, Colegiul constată că la 25 mai 2018, Nicolae Bodean a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Vamal, solicitând achitarea salariului mediu pentru perioada 16 decembrie 2009 – 8 mai 2018

Ulterior, la 26 februarie 2019, în cadrul ședinței de judecată (vol. I, f.d. 97-98), reclamantul Nicolae Bodean a depus cerere de modificare a acțiunii conform art. 60 din Codul de procedură civilă, (vol. I, f.d. 88-91), prin care a solicitat:

- atragerea în calitate de pârât a Ministerului Justiției;

- încasarea de la Bugetul de Stat prin intermediul Ministerului Justiției a despăgubirii pentru prejudiciul moral în sumă de 100 000 lei;

- încasarea de la Serviciul Vamal și de la Bugetul de Stat prin intermediul Ministerului Justiției a despăgubirii pentru prejudiciul material în mărimea salariului pe care l-ar fi primit în perioada 16 decembrie 2009 – 8 mai 2018.

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 14 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a admis parțial acțiunea înaintată de Nicolae Bodean împotriva Serviciului Vamal și Ministerului Justiției cu privire la încasarea salariului și repararea prejudiciului moral și a încasat din Bugetul de Stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Nicolae Bodean, suma de 50 000 lei în contul reparării prejudiciului moral.

În rest acțiunea reclamantului s-a respins ca neîntemeiată.

Instanța de apel, prin decizia din 11 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a respins cererile de apel depuse de reprezentantul apelantului Nicolae Bodean, avocatul Ciubuc Grigore, de către apelantul Nicolae Bodean și de Ministerul Justiției și a menținut hotărârea din 14 noiembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Analizând decizia recurată în raport cu criticile formulate în cererile de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În prezenta cauză, solicitările reclamantului Nicolae Bodean au fost formulate în cererea de concretizare a cerințelor din 26 februarie 2019 (vol. I, f.d. 88-91), depusă în cadrul ședinței de judecată în prima instanță.

Prin cererera de concretizare Nicolae Bodean a solicitat atragerea în proces, în calitate de pârât, a Ministerului Justiției și încasarea despăgubirii pentru prejudiciul material în mărimea salariului pe care l-ar fi primit în perioada 16 decembrie 2009 – 8 mai 2018, atât de la Serviciul Vamal cât și de la Bugetul de Stat, prin intermediul Ministerului Justiției.

Cu toate că reclamantul Nicolae Bodean a formulat pretenții materiale în temeiul Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 și față de Ministerul Justiției, reprezentantul statului în instanța de judecată pe această categorie de cauze, referitor la capătul de cerere privind repararea preludiului material, care a fost respins, instanțele de judecată au motivat că Nicolae Bodean a înaintat această pretenție doar față de Serviciul Vamal, deși în temeiul art. 7 lit. a) în coroborare cu art. 3 lit. a) din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, în cazul dat răspunderea patrimonială pentru prejudiciul cauzat, prin achitarea salariului mediu pentru perioada de referință, survine statului Republica Moldova, care este reprezentat de Ministerul Justiției.

Astfel, instanțele au relevat că la cazul din speță, nu poate fi pusă problema obligației de plată a salariului pentru perioada de absență forțată de la muncă din partea angajatorului (Serviciul Vamal) în raport cu reclamantul Nicolae Bodean, atât timp cât nici suspendarea și nici eliberarea lui din funcție nu au fost efectuate cu încălcarea normelor de drept al muncii, iar față de Stat, în conformitate cu prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, reclamantul nu a formulat pretenții materiale.

Deci, Colegiul constată că instanța de apel nu a luat în considerare că în ședința de judecată a primei instanțe din 26 februarie 2019, Nicolae Bodean s-a adresat cu cerere prin care și-a concretizat cerințele.

Conform art. 373 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanța de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată și din specificul obiectului acțiunii în cauză, instanța de recurs reține că contrar acestei prevederi, instanța de apel, judecând apelul, a trecut în mod superficial asupra circumstanțelor cauzei, referindu-se în mod general la aceleași constatări reținute la adoptarea hotărârii de către prima instanță, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărârii supusă apelului în raport cu regulile și legislația ce guvernează litigiul în cauză.

Or, în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei cerințelor solicitate în acțiunea de bază, era indispensabil, alături de cele constatate, de a supune controlului legalitatea hotărârii atacate cu apel în baza argumentelor aduse în cererea de apel, cu expunerea poziției instanței pe fiecare din argumentele invocate.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Raportând la caz normele de drept procedural enunțate și în urma celor stabilite, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că concluziile instanței de apel sunt rezultate din neexaminarea multiaspectuală a cauzei, și în consecință, aplicarea eronată a normelor de drept procedural.

Prin urmare, decizia instanței de apel urmează a fi casată ca fiind emisă cu încălcarea normelor de drept procedural.

La rejudecare instanța urmează să țină cont de omisiunile indicate în prezenta decizie, să verifice toate circumstanțele ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor legii.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat că decizia recurată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată de către instanța de recurs și având în vedere lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursurile declarate de Nicolae Bodean și de Ministerul Justiției, a casa integral decizia din 11 iunie 2020 a Curții

de Apel Chişinău și a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, la Curtea de Apel Chişinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admit recursurile declarate de Nicolae Bodean și de Ministerul Justiției.

Se casează integral decizia din 11 iunie 2020 a Curții de Apel Chişinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Bodean împotriva Serviciului Vamal și Ministerului Justiției cu privire la încasarea salariului și repararea prejudiciului moral, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chişinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari